

KOLONIALIZM W XIX WIEKU

Oś czasu

1775–1783

amerykańska
wojna o nie-
podległość

1869

otwarcie Kanału
Sueskiego

1881

wybuch powstania
Mahdiego
w Sudanie (do **1899**)

1914

wybuch
I wojny
światowej

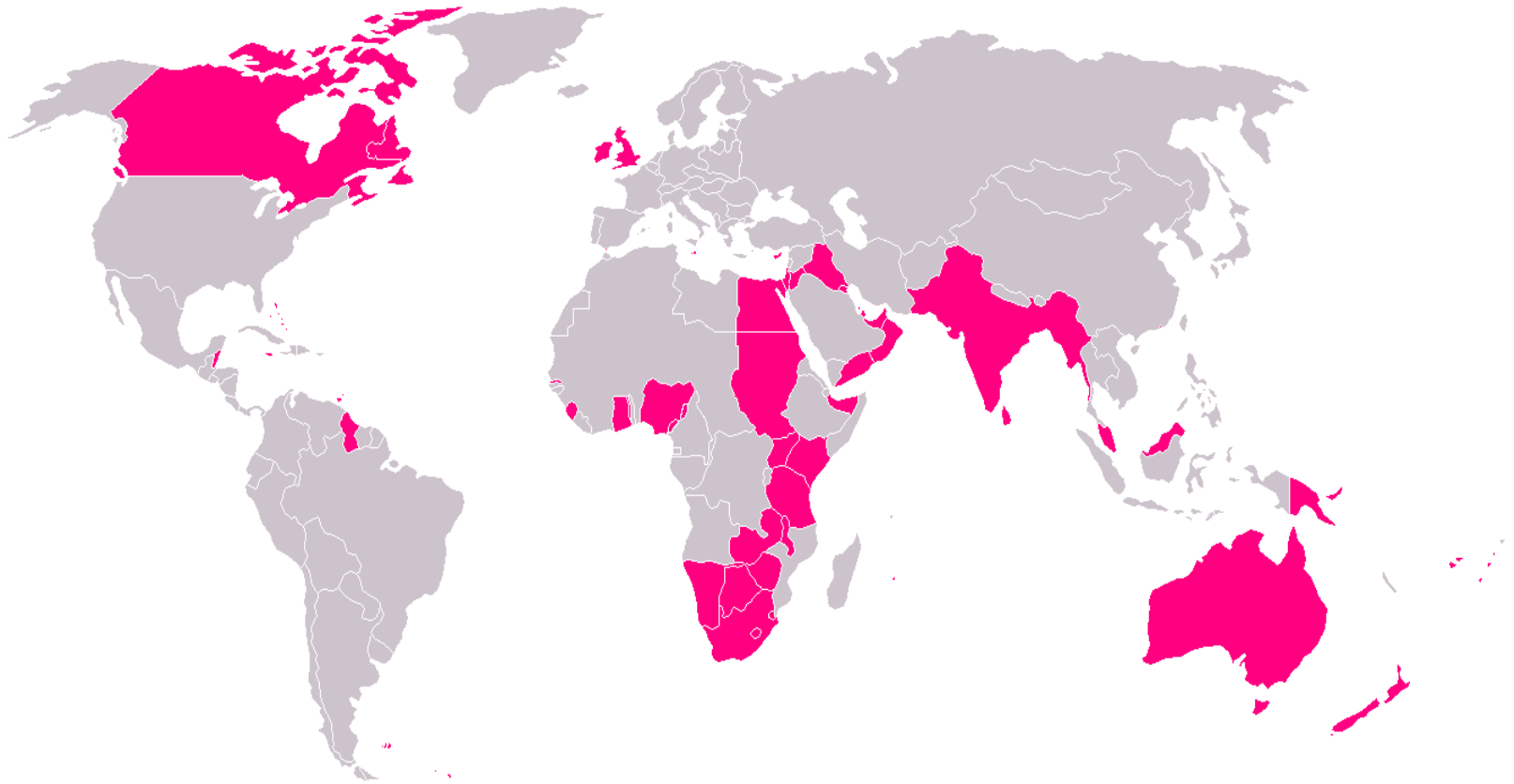
1918

koniec
I wojny
światowej

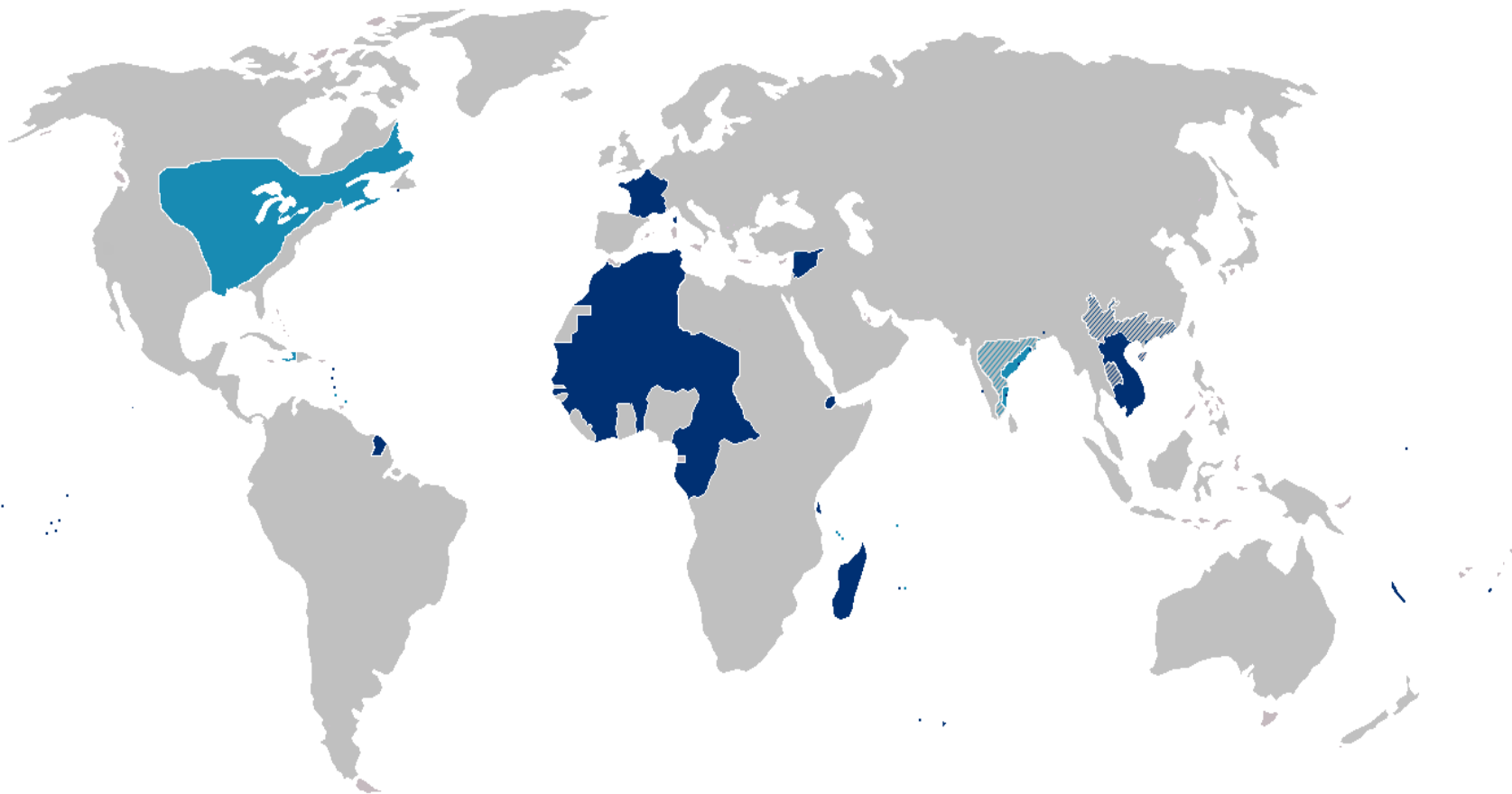
Notatka z lekcji

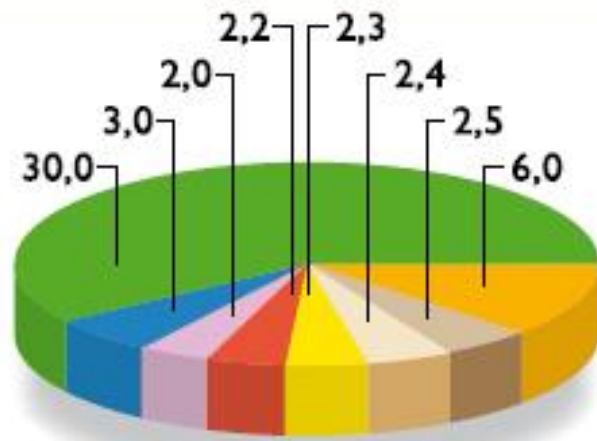
1. Przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w.;
2. Kolonizacja Afryki;
3. Polityka kolonialna w Azji;
4. Gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w.;
5. Konflikty kolonialne;
6. Imperium kolonialne Wielkiej Brytanii;
7. Terminy: kolonializm, eksterminacja, metropolia, kompania handlowa;
8. Postacie historyczne: królowa Wiktorja.

Kolonie Wielkiej Brytanii

Francuskie Imperium Kolonialne

- Wielka Brytania
- Francja
- Niemcy
- Włochy
- Holandia
- Portugalia
- Belgia
- inne

Powierzchnia ważniejszych imperiów kolonialnych w 1914 roku (w mln km²)

Ekspansja kolonialna

Podział kolonialny świata

— główne szlaki morskie przed oddaniem do użytku kanałów
— główne szlaki morskie po oddaniu do użytku kanałów

Państwa i ich posiadłości:

- Belgia
- Dania
- Francja
- Hiszpania
- Holandia
- Japonia
- Niemcy
- Portugalia
- Rosja
- Stany Zjednoczone
- Wielka Brytania
- Włochy

Zapamiętaj

- W XIX w. mocarstwa europejskie i Stany Zjednoczone przystąpiły do ekspansji kolonialnej, dzieląc między siebie terytoria Azji, Afryki, Australii i Ameryki Południowej.
- Korzyści płynące z kolonizacji to tania siła robocza, duże rynki zbytu, tereny pod bazy wojskowe, dostęp do źródeł naturalnych, prestiż.
- Największym imperium kolonialnym była Wielka Brytania.

Kolonializm to proces tworzenia i utrzymywania kolonii. Trwał od XVI do XX w.

Przyczyny rozwoju kolonializmu w XIX w.

1. Wzrost zapotrzebowania na surowce i towary, których w Europie brakowało.
2. Chęć zdobycia nowych rynków zbytu dla wyrobów europejskich fabryk.
3. Ambicje mocarstwowe państw europejskich oraz przewaga wojskowa i technologiczna Europy nad resztą świata, osiągnięta dzięki rewolucji przemysłowej.
4. Nacisk mieszkańców Europy na rządy, by powiększały kolonie.
5. „Poczucie misji” Europejczyków, pragnienie nawracania innych ludów na chrześcijaństwo.

Imperializm – dążenie do budowy i utrzymania imperiów w epoce nowożytnej, głównie w XIX i XX w.

Sposoby budowy imperiów kolonialnych w XIX w.:

1. Podbój Indii przez armię brytyjską, zakończony w drugiej połowie XIX w.
2. Opanowanie (na ogół pokojowe) niezajętych jeszcze obszarów Afryki (1880–1914).
3. Polityka „pośredniego panowania” w Chinach.

Skutki imperializmu:

1. Podział świata między kilka mocarstw.
2. Konflikty między mocarstwami kolonialnymi.

Problemy XIX-wiecznego kolonializmu

1. Gigantyczne zyski mocarstw osiągnęte kosztem kolonii, np. hamowanie rozwoju gospodarczego Indii.
2. Przekonanie Europejczyków o wyższości ich cywilizacji nad innymi, w skrajnych przypadkach rasizm.
3. Niechęć, a nawet nienawiść mieszkańców kolonii do kolonizatorów.

Słowniczek

- **dominium** - była posiadłość brytyjska, która po uzyskaniu autonomii wchodziła nadal w skład imperium brytyjskiego.
- **eksterminacja** - wyniszczenie lub masowa zagłada określonych grup ludności z powodów politycznych lub religijnych.
- **Burowie** - potomkowie holenderskich osadników, którzy osiedlili się na przełomie XVII i XVIII wieku na terenach Afryki Południowej. Od połowy XIX wieku zaczęli oni podbijać tereny zasiedlone przez plemiona Zulusów, a na ich miejscu utworzyli własne państwa, między innymi Oranie i Transwalie. Tereny te obfitowały w złoża złota oraz diamentów, co zaowocowało w późniejszym czasie konfliktem z Wielką Brytanią, doprowadzając ostatecznie do wybuchu wojny.

Pytania

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów;
- postać królowej Wiktorii;
- wskaż na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii;
- wymień przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej;
- wymień państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji;
- przedstaw skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych.